

Kun suhde omistajan ja koiran välillä on kunnossa, koira haluaa toimia omistajan kanssa. Pennun kanssa tätä on useimmiten helppo vahvistaa, koska pentu yleensä luontaisesti hakee tukea ja turvaa omistajalta uusissa ympäristöissä ja se on kiinnostunut kaikenlaisesta toiminnasta.

Näyttävän koesuorituksen takana on

HYVÄ SUHDE

Koiralla ja omistajalla täytyy olla hyvä ja tasapainoinen suhde, jotta koiran koulutus voisi onnistua. Kovin tuttu asia niin koulutuskirjallisuudessa kuin koulutus-kentilläkin. Mutta mikä ihme on se hyvä suhde ja kuinka se tehdään?

Valitettavasti hyvän suhteen luomiseen ei ole olemassa takuuvarmaa reseptiä, joka toimii aina ja kaikilla koirilla ja kaikilla ohjaajilla. Suhteen luomisen metodit riippuvat paljon koiran luonteesta, ohjaajan ominaisuuksista sekä myös tavasta harrastaa. Hyvä suhde saattaa myös tarkoittaa eri ihmisille eri asioita.

Kuitenkin on olemassa muutamia perusasioita, jotka ovat aina edellytyksenä sille, että koiran ja ohjaajan välinen yhteistyö toimii. Suhteen luomisessa auttaa huomattavasti, jos ohjaaja on taitava lukemaan koiran käytöstä ja eleitä, mutta myös määrätietoisuudella ja maalaisjärjellä pötkii melko pitkälle.

Hyvä suhde tarkoittaa minulle sitä, että ohjaaja ja koira voivat luottaa toisiinsa.

Kumpikin haluaa tehdä yhteistyötä ja keskinäinen viestintä toimii. Koira siis tietää, miten ohjaaja toimii ja voi luottaa siihen.

Mielestäni suhteeseen sisältyy myös se, että ohjaaja on koiralle auktoriteetti ja että koira kunnioittaa ohjaajaa ja ohjaajan kykyä selviytyä erilaisista tilanteista. Kun koiralla ja ohjaajalla on hyvä suhde, koira on kontaktihaluinen ja tekee hommia iloisesti, mutta ei holtittomasti. Koira haluaa oikeasti kuunnella, mitä ohjaajalla on sanottavaa, koska se on oppinut, että ohjaajaa kannattaa kuunnella. Koira ei kuuntele ohjaajaa pelosta, vaan siksi että oikeasti kokee sen kannattavana.

Hyvä suhde ei tarkoita sitä, että koiran pitäisi aina olla puskeissa kainaloon ja

seuraisi varjona joka paikkaan. Se riittää, että koira haluaa ja pystyy toimimaan yhdessä ohjaajan kanssa ja se voi luottaa siihen, että ohjaaja toimii loogisesti ja järkevästi, eikä ohjaa tarvitse siis jatkuvasti jännittyneenä tarkkailla vaan voi keskittyä tekemään ohjaajan kanssa.

Kun ohjaajalla ja koiralla on hyvä suhde, voi koulutuksessa keskittyä kouluttamiseen ja suorittamiseen, eikä ”kotiasioita” tarvitse tuoda töihin. Treenaus on sujuvampaa, kun treenissä voi keskittyä itse asiaan eikä käydä taistelua auktoriteettiasemasta tai yrittää lahjoa koira palkkioilla noudattamaan käskyjä ja olemaan huomioimatta häiriöitä. Jos suhde on kunnossa, häiriöillä ei ole koiralle merkitystä, koska se haluaa tehdä ohjaajan kanssa töitä ja luottaa siihen, että ympäristöstä ei tarvitse välittää, jos ohjaajakaan ei siitä välitä.

Reilusta pomosta pidetään

Jotta tällainen tilanne on mahdollinen, on aivan ensimmäinen edellytys, että ohjaaja on koiralleen reilu ja selkeä. Koira oppii toimintansa seurauksista. Oppiminen on tehokkainta silloin, kun koira saa aina samanlaisen palautteen samanlaisesta toiminnasta. Tämä tarkoittaa ohjaajan kannalta siis johdonmukaisuutta sekä vaatimuksissaan että omassa käyttäytymisessään. Koiran toiminnalla täytyy olla jo pikkupennusta lähtien rajat ja säännöt, joista myös pidetään kiinni. Jokin kielletty asia on aina kiellettyä ja tietyt signaalit, oli ne sitten käskysanoja tai mitä muuta tahansa, tarkoittavat aina samaa asiaa.

Tietyt vaatimuksetkin muokkautuvat sen mukaan, kun pentu kasvaa ja sen osaamistaso kehittyy. Vaatimuksissa täytyy olla siis myös reilu ja ottaa huomioon koiran kehitys- ja osaamistaso. Se rikkoo sekä suhdetta että koiran itseluottamusta, jos siltä vaaditaan asiaa, jota se ei kykene tai osaa tehdä yrityksestä huolimatta. Pitää muistaa, että vaikka pentu osaisikin kotona ruokakupin edessä istua ja ottaa kontaktin, se ei tarkoita että se osaisi tehdä saman asian vaikka ostoskeskuksen parkkipaikalla. Vaatimukset on suhteutettava aina siis myös häiriöiden määrään ja koiran mielentilaan. Jos pentu on väsynyt, ei ole järkevää alkaa tehdä vaikeaa ohitusharjoitusta juuri silloin, vaan on parempi ohittaa tilanne vaikkapa koppaamalla pentu kainaloon.

Lähinnä johdonmukaisuus tarkoittaa sitä, että päätetyistä koiran jo osaamista säännöistä pidetään kiinni. Jos koiran pitää esimerkiksi odottaa lupaa ennen

kuin se saa hypätä treenikentällä ulos autosta, on lupa joka kerta oltava sama asia ja sitä on odotettava aina. Jos lupa on joku suullinen sana, omilla koirillani esimerkiksi ”hyvä”, on koiran joka kerta odotettava sitä ”hyvä” sanaa. Lupa ei tällöin ole se, että omistaja kääntää koiralle selkensä jutellakseen toisaalle, eikä se kun koiralle laitetaan panta kaulaan, eikä se että omistaja huitaisee kädellä hytystä, eikä se että omistaja juttelee koiralle jotain muuta.

Reilu ohjaaja ohjaa koira aina mahdollisimman samalla tavoin ja muistaa siis itsekin käyttäen samoja käskysanoja, vaatimuksia ja eleitä. Reilu ohjaaja myös opettaa koiralle asiat ennen kuin vaatii niitä. Jos koira ei osaa, reilu ohjaaja helpottaa vaatimuksia tai auttaa ja ohjaa koira onnistumaan. Esimerkiksi luvan ottamista kannattaa opettaa siten, että pitelee koira odottamassa ja kun se hetkeksi lopettaa autosta ulos tunkemisen, sanotaan lupalta ja pentu päästetään hyppäämään autosta ulos. Mieluummin näin, kuin että pentu pääsee hyppimään autosta ja sitä joudutaan toistuvasti kieltämään ja viskomaan takaisin takaluokkuun. Vasta siinä vaiheessa kun koira ihan oikeasti osaa asian, voi sille antaa reilusti palautetta, jos se ennen lupaa tulee autosta.

Ylipäättäänkin kun koira tottuu siihen, että ohjaajan vaatimukset ja koiralle asettamat tehtävät ovat sellaisia, joissa koira voi onnistua, kuuntelee koira paljon mieluummin ohjaajaa ja kokee tottelemisen palkitsevana.

En usko, että sillä on kovinkaan paljon

merkitystä, että missä ja millaisia sääntöjä koiralle on, kunhan sääntöjä vain on ja niistä pidetään kiinni. Myös pehmeän koiran on helpompi olla ja toimia, kun sillä on jäykkä ja määrätietoinen omistaja. Koira luottaa sellaiseen omistajaan paljon helpommin ja se voi luottaa siihen, että asiat tapahtuvat samalla tavalla. Rajat tuovat siis koiralle varmuutta ja itse asiassa myös vapautta. Koira vapautuu ja rentoutuu huomattavasti, kun sen ei tarvitse enää hakea niitä rajoja, vaan rajat ovat jo selvät ja koira voi toimia vapaasti niiden rajojen sisällä.

Rajoihin sisältyy myös vastuu. Omistaja ottaa vastuun siitä, että koiralla on turvallinen ja hyvä olla. Jos pikkupentu pelästyy jotain, tulee sen antaa hakea turvaa omistajan luota. On hyvä asia, jos pentu väistää ohjaajan luo eikä lähde muualle karkuun. Säikähtänyttä pentua ei tarvitse lohdutella eikä lellä, mutta sen annetaan tulla omistajan lähelle suojaan. Jos pentu on sen tyyppinen, että se ei hae turvaa omistajan luota, voidaan sitä jopa palkita siitä, että jos se joskus uhkaavaksi kokemassaan tilanteessa ottaa kontaktin omistajaan. Siitä on jatkossa paljon hyötyä, jos koira oppii väistämään uhkaavia tai kiihdyttäviä tilanteita katsekontaktiin ja mahdollisesti myös perusasentoon. Jatkossa koira aina vain parantaa kontaktia ja suoritusta, mitä enemmän häiriöitä kentällä on.

Omistajan tehtävä on myös häätää mahdolliset tunkeilijat, kuten vaikkapa irtokoirat, koiransa luota. Näin koira oppii luottamaan, että omistaja hoitaa sellaiset tilanteet, eikä se niin helposti

Kun yhteistyö toimii, koira tuo mielellään, iloisesti ja itsevarmana omistajalle leluja leikkiä varten.

esimerkiksi tottelevaisuuskentällä ota häiriöitä toisista koirista. Reilu omistaja pitää huolen, että pennulla ja aikuisella-kin koiralla on myös oma rauha. Lenkillä ei ihan kaikkien tarvitse päästä rapsuttamaan koira, erityisesti jos koira ei itse välitä seurustella vieraiden kanssa tai on vaikkapa väsynyt.

Mahdollisimman paljon vapautta

Ulkoilutan pentua aina mahdollisimman paljon vapaana. Ideaalitilanne olisi, että pentu oppii seuraamaan missä omistaja kulkee ja huolehtimaan itse että pysyy mukana. Harjoittelen luoksetuloja paljon erikseen ja todella hyvällä palkalla, mutta lenkeillä pyrin käskyttämään pentua melko vähän ja vahvistamaan sen omatoimiset aktiiviset pyrkimykset ottaa kontaktia, tulla luokse ja seurata mukana.

Samaa periaatetta käytän myöhemmin myös treenikentällä: kun olemme muuttaman kerran pennun kanssa käyneet leikkimässä kentällä ja se on jo hieman ehdollistunut siihen, että kenttä on se paikka missä leikitään ohjaajan kanssa, odotan kentälle mennessä passiivisena aloitetta koiralta eli seison kentällä aloillani lelu taskussa sanomatta mitään

käskyjä tai kutsuja. Kun pentu ottaa kontaktin tai on muuten aktiivinen minua kohtaan, alkaa leikki. Myöhemmin aikuisemman koiran kanssa vaatimustasoa lisätään siten, että odotan sen itsenäisesti hakeutuvan perusasentoon ja oikeaan mielentilaan, jonka jälkeen palkitsen sen nimenomaan sen omasta aktiivisuudesta ja halusta tehdä töitä kanssani. Näin koira oppii, että se saa ohjaajan aktiiviseksi olemalla itse aktiivinen ohjaajaa kohtaan. Kun koetilanteessa ohjaaja joutuu olemaan melko passiivinen, koira yrittää entistä kovemmin ottaa kontaktia ja olla aktiivinen, jotta saa ohjaajan taas aktiiviseksi. Hallinnan myötä tuodaan tottelevaisuussuoritukseen mukaan se, että koira kanavoi aktiivisuutensa siihen että noudattaa ohjaajan antamia käskyjä eikä tee mitään ylimääräistä.

Mutta palataan vielä hetkeksi pennun ulkoiluttamistilanteisiin. Jos pentu lähtee lenkillä liian kauas, jään vain paikoilleni odottelemaan tai menen pennulta piiloon, jotta sille tulisi hätä katoamisestani ja kiire tulla luo. Kun pentu tulee luo, se palkitaan ensin aina kehuin eli laumavietin kautta ja vasta sitten ruoalla. Näin kehuista tulee pennulle merkityksellinen asia. Se haluaa oikeasti löytää omistajansa, eikä vain nimit omistajan taskussa.

Jotta omistajan kehuilla ja hyväksynnällä olisi merkitystä, täytyy pennun tietää myös että millaista on kun omistaja ei hyväksy koiransa toimintaa. Lisäksi koiran täytyy kunnioittaa ohjaajaa, jotta tämän sanomisilla on koiralle merkitys.

Toiset koirat ovat luontaisesti kontaktihakuisempia ja ohjattavampia kuin toiset. Useimmat pikkupennut kääntyvät kyllä etsimään omistajaa tämän kadotessa ja hieman hätäntyvät. Ne ovat myös onnellisia jo löytäessään omistajan ja sen lisäksi saavat vielä palkkion. Monet pennut oppivat jo pelkästään tällä tavoin oikeaa toimintaa vahvistamalla pysymään omistajan mukana.

Kaikki kuitenkin eivät ole samantlaisia. On olemassa myös pentuja, jotka ovat jo ihan pienestä saakka niin itsenäisiä, ettei niitä kiinnostakaan missä se omistaja luuhuu. Ne ovat melkein vain iloisia siitä, ettei ihminen ole häiritsemässä niiden omia puuhia. Tällaisen pennun kanssa täytyy kontaktia ja suhdetta lähteä rakentamaan aivan eri tavalla. Toki niidenkin kanssa vahvistetaan pennun omatoimiset kontaktinotot tai ehkä vielä suuremmalla syyllä ne vahvistetaan, mutta itsenäinen pentu ei välttämättä niin usein tai helposti aktiivisesti itse ota kontaktia.

Kontakti otetaan siis mukaan ihan

Koiralle kannattaa opettaa jo pennusta lähtien, että sen tulee tottelevaisuuskentällä olla itse aktiivinen eli hakea kontaktia ohjaajaan ja se saa näin ohjaajankin aktiiviseksi. Näin saat koiran, joka itse hakee kontaktia ja oikeaa viretilaa eikä vain passiivisesti odota käskyjä.

kaikkeen. Pentu ei pääse vapaaksi ennen kuin se ottaa kontaktia, se ei saa ruokaa ilman kontaktia, se ei pääse autosta ilman kontaktia... Näitä asioita voi tehdä kaikkien pentujen kanssa, mutta ne ovat erityisen tärkeitä itsenäisen pennun kanssa. Suosin pikkupentuvaiheessa sitä, että pentu ei saa juurikaan kupista ruokaansa vaan vain ulkona tulemalla luokse ja ottamalla kontaktia. Tässäkin tulee muistaa aina antaa palautetta myös laumavietin kautta eli kehua pentua ennen ruoan antamista. Kun pennulla on oikeasti nälkä, se oppii näin että toimimalla yhdessä ohjaajan kanssa se saa ruokaa.

Omistajan ei tulisi kuitenkaan olla pelkkä namiautomaatti. Jos tällainen itsenäinen pentu lähtee liian kauas ja jo tiedetään ettei omistajan piiloutuminen siihen vaikuta, kannattaa omistajan vain hakea pentu pois. Siinä vaiheessa pentua ei kannata kutsua, koska on hyvin epätodennäköistä että se noudattaisi käskyä tulisi luo. Parempi hakea pentu vähäneleisesti pois ja kytkeä hihnaan tai jos pentu juoksee pois päin, kieltää sitä, juosta pentu kiinni ja kertoa sille ettei sellainen toiminta ole sallittua.

Itse pidän tällaista pentua enemmän kiinni. Opetan sille, että joko se on vapaana ja pysyy lähellä ja kuuntelee käskyjäni tai sitten se joutuu olemaan kiinni. Pikkupennun kanssa sen kytkettynä pitäminen ehkäisee karkaamistilanteita eli niitä tilanteita, joissa väistämättä joudut konfliktitilanteeseen koiran kanssa. Olen sitä mieltä, että on parempi auttaa pentua tekemään oikein ja välttää turhia konfliktitilanteita kuin joutua aina väentämään sen kanssa. On tietysti selvää, että pentua täytyy joskus myös pitää vapaana, jotta se oppisi olemaan niinkin, mutta vapaana olot kannattaa toteuttaa sellaisissa paikoissa, joissa et joudu niin usein huutelemaan koiraa ja joissa ei ole kovin paljoa muita pentua kiinnostavia asioita kuten vastaantulevia koiria. Näin omistajankaan ei tarvitse koko aikaa olla niin varpaillaan, vaikka pentu välillä seikkailisikin kauempana.

Pennulle tulisi opettaa, että kaikki mukava liittyy aina omistajaan. Jos perheessä on useampia koiria, ulkoilutetaan pentua mahdollisimman paljon erillään muista koirista. Koirien ei tarvitse myöskään kotona ollessaan saada leikkiä jatkuvasti keskenään. Koirat on helppo eristää eri tiloihin vaikkapa koiraportteilla. Itsenäisellä pennulla ei tarvitse olla aina leluja saatavilla. Sen sijaan omistaja pitää useita lyhyitä leikkihetkiä pennun kanssa, jolloin pentu saa leikkiä sekä omistajan kanssa että itsekseenkin. Pennulle siis opetetaan vaihtoehdot, että joko teet minun kanssani tai et tee ollen-

Palveluskoiran ja ohjaajan tulisi olla työpari, jotka yhdessä työskentelevät yhteiseen päämäärään. Suhde täytyy olla kunnossa koiran ja ohjaajan välillä, jotta ”kotiasioita” ei tarvitse tuoda treeneihin. Kuva Heljä Kämäräinen

kaan. Saattaa kuulostaa julmalta, mutta tällaisen ehdottomuuden ei tarvitse jatkua koko koiran elinikää, kun sen vain saa aluksi ymmärtämään että oikeasti omistajan kanssa toimiminen ja tekeminen on mukavaa ja kannattavaa, eikä vahvisteita toiminnalle tule muualta.

Tutustu pentuun

Jos haluat oikeasti hyvän suhteen koirasi, sinun täytyy käyttää paljon aikaa pentusi kanssa. Aina ei pennun kanssa tarvitse tehdä jotain aktiivisesti, välillä on hyvä seurata myös pennun omia puuhia. Pennusta oppii valtavan paljon asioita vain tarkkailemalla sitä. Mitä paremmin tunnet koirasi, sitä helpompi sen treenejä on tulevaisuudessa suunnitella ja sitä helpommin pennussa huomaa sen käytöksen muutokset ja kehitysvaiheet.

Pentu kokee alle vuotiaana ja vielä vuoden iän jälkeenkin monenlaisia murrosvaiheita. Tällöin pentua kohtaan täytyy olla ymmärtäväinen. Selvien mörkövaiheiden ja murkkuikien aikana kannattaa erityisesti huomioida se periaate, että ei vaadi koiralta liikaa, vaan koettaa estää siltä ennakkoon jo vääriä toiminta, jotta pennun kanssa ei joudu jatkuvasti konfliktitilanteisiin. Tällaisina murrosvaiheina treenien tulisi olla hyvin helppoja. Ei ole mitään järkeä yrittää opettaa pennulle uutta, kun sen energia ja keskittymiskyky menee paljolti kaikkien muuhun.

Kuitenkin myös mörköaikoina ja muina ikävaiheina pidetään kiinni jo opetetusta säännöistä. Jos koiralle sanotaan

joku käsky, siltä myös vaaditaan sen tottelemista. Treeneissä otetaan kehitysvaiheet huomioon siten, että ei anneta koiralle mitään vaikeita tai uusia käskyjä eikä yritetä treenata tosi häiriöllisessä ympäristössä. Mieluummin haetaan onnistumisia ja päästään sitä kautta vahvistamaan sekä suhdetta että koiran itsetuntoa.

Koirien kehitysvaiheet ovat hyvin yksilöllisiä, mutta tavallisimmin pennun nopean oppimisen ja sosiaalistumisen merkittävin vaihe on noin kuuden viikon iästä noin 12 viikon ikään. Tänä aikana pentu oppii perusasenteen maailmaan ja myös sen tunne-ehdollistuminen on kaikkein voimakkainta. Siksi juuri tämä ikävaihe on kaikkein merkittävin myös laumavietin eli omistajan ja koiran suhteen vahvistamisen kannalta.

Leikissäkin on säännöt

Leiki koirasi kanssa. Se lienee kaikille palveluskoiraharrastajille itsestäänselvyys, mutta on tärkeää myös leikin lomassa opetella tietämään, että mistä koirasi pitää eniten leikissä. Samoin leikin lomassa opetetaan pennulle sääntöjä: vaikka se leikissä saakin antautua ihan täysillä saalistamaan ja taistelemaan, täytyy sen irroittaa käskystä ja totella muitakin omistajalta tulevia ohjeita. Leikki on kuin mikromaailma, jossa työtetään niitä samoja asioita kuin kaikessa muussakin pennun kanssa olemisessa. Pentu opetetaan luottamaan omistajaan ja sen eleisiin, pennulle opetetaan sääntöjä joita sen täytyy noudattaa ja pennulle opetetaan myös se, että leikkiminen

on kaikkein hauskinta nimenomaan omistajan kanssa. Ohjaajan reiluus puolestaan tulee esille siinä, että hän ei pyydä irroitusta ennen kuin pentu on siihen valmis ja hän pitää huolta siitä, että koira haluaa ja sen on todella kannattavaa tuoda lelua takaisin.

Leikki kehittää suhdetta pennun kanssa monella tavalla, joten se kannattaa käyttää hyödyksi. Myös leikissä tulee välttää turhia konflikteja, joten irrotukset ja lelun tuomiset kannattaa opettaa koiralle aivan ensimmäisenä. Samoin kannattaa huomioida, että mikä on koiralle kaikkein palkitsevinta, saaliin jahtaus, siitä taistelu vai pureminen. Leikissä tulisi ottaa huomioon juuri ky-

seisen koiran ominaisuudet, eikä väen vängällä toteuttaa kaavaa joka lukee jossain viettiteoriaopuksessa. Teoriat ovat hyviä tiedostaa, mutta kaikkein tärkeintä on tarkkailla juuri sitä omaa koira ja oppia sen tavat reagoida erilaisiin asioihin ja hyödyntää tätä tietoa. On myös hyvä muistaa, että koira muuttuu oppimisen ja kokemusten myötä sekä myös iän myötä. Se ei välttämättä toimi samalla tavalla tai osoita samanlaisia ominaisuuksia eri tilanteissa tai paikoissa, eikä odottaa itsestäänselvästi että vaikka koira omistajansa kanssa leikkiessään nauttii taistelusta ja haasteista, se ei välttämättä nautikaan siitä että hakumetsässä

sille vieras maalimies läpsii koira leikin lomassa kyljille tai haastaa koira reippailla eleillä. Tilanteet voivat muuttua myös iän myötä eli vaikka aluksi koira ei niin paljon nauttisi taisteluleikistä vieraiden kanssa, se itsevarmuuden ja kokemusten lisääntyessä voi hyvinkin myöhemmin niistä pitää.

Vaikka monia asioita on hyvin tärkeä tehdä nimenomaan koiran ollessa pentu, ei niitä sovi unohtaa myöskään aikuisen koiran kanssa. Pentuaikana luotu hyvä suhde ei pysy hyvänä itsettään. Samoista säännöistä ja periaatteista on pidettävä huolta koko koiran elämän ajan.

ILMOITUKSIA

Aloe vera –tuotteet koirallesi ihon ja suoliston hyvinvointiin. Toimitukset koko Suomeen.
www.aloehelsinki.fi
leila@hampaala.fi, 050 528 6465

Hyväasuk. saksanpaimenk.pentuja. Emä
FIN49789/05 ja isä FIN 36728/04. Luov. vk:lla 14
alk. H. 800€
Lisät. 0400722581/Loimaa

Aktiiviseen kotiin spk-pentuja. I: Russpelz Jiri
E: Heidi vom Grey Power www.stonemans.fi
Marika 0408371320 Nalle 0453187120

Rivi-ilmoitus Palveluskoirat-lehteen

Rivi-ilmoitus 2,50 e / 31 merkkiä. Laske ilmoituksesi merkkimäärä välimerkkeineen, jaa summa 31:llä ja pyöristä saamasi luku seuraavaan kokonaislukuun. Ilmoituksesi hinta on tuo kokonaisluku kertaa 2,50e. Ilmoitukset maksetaan etukäteen tilille 800018-230980. Lähetä aineistosi: lehti@palveluskoiraliitto.fi